Síť knihoven
Libereckého kraje

Knihovnická ocenění v
Libereckém kraji

Výsledky činnosti
knihoven

ROČENKA KNIHOVEN LIBERECKÉHO KRAJE 2019

WWW.KVKLI.CZ/PRO-KNIHOVNY

KRAJSKÁ VĚDECKÁ
KNIHOVNA V LIBERCI

OBSAH

Úvod	2
Síť knihoven	3
Knihovny v novém	4
Vesnice roku Libereckého kraje 2019	6
Knihovna roku a Městská knihovna roku 2019	7
Knihovník/Knihovnice Libereckého kraje roku 2019	8
Knihovní fondy	9
Uživatelé knihoven	10
Návštěvníci knihoven	11
Výpůjčky	12
Akce v knihovnách	13
Závěr	14

ÚVOD

V Libereckém kraji, třebaže patří k těm nejmenším v České republice, **působí 236 knihoven**, které obsluhují 453 395 obyvatel. Tyto knihovny registrují celkem **48 398 čtenářů**, což činí 11 % z celkového počtu obyvatel kraje, a v roce 2019 je navštívilo **1 647 626 návštěvníků**. Ročenka knihoven Libereckého kraje si klade za cíl představit tyto knihovny širšímu publiku a seznámit s jejich činností.

Ročenka je rozdělena do tří hlavních částí. V první části je představena síť knihoven Libereckého kraje a zásadní změny, které v ní proběhly v roce 2019. V druhé části jsou zdůrazněna regionální i celostátní ocenění, týkající se knihoven a knihovníků. Ve třetí části jsou pak uvedeny vybrané výsledky činnosti knihoven Libereckého kraje, porovnány s předchozími roky a stručně zhodnoceny.

Všechny dokumenty zmíněné v této ročence se dají nalézt na stránce určené knihovnám Libereckého kraje **www.kvkli.cz/pro-knihovny**.

SÍŤ KNIHOVEN LIBERECKÉHO KRAJE V ROCE 2019

SÍŤ VEŘEJNÝCH KNIHOVEN LIBERECKÉHO KRAJE

Síť veřejných knihoven Libereckého kraje tvořilo v roce 2019 celkem 202 knihoven spolu s 34 pobočkami. Z tohoto počtu je 165 knihoven neprofesionálních, tedy s pracovním úvazkem do 15 hodin týdně. Počet knihoven zůstává oproti roku 2018 neměnný.

Přehled počtu knihoven v jednotlivých okresech Libereckého kraje včetně poboček:

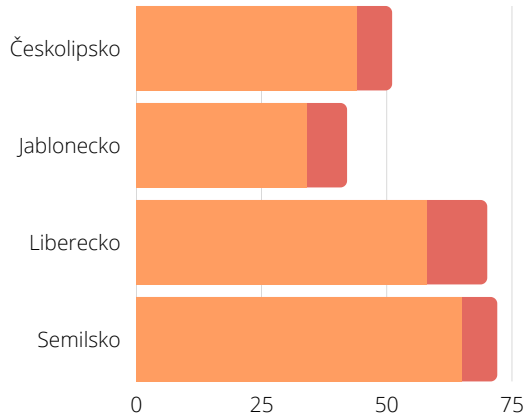

KNIHOVNY OBSLUHOVANÉ V RÁMCI REGIONÁLNÍCH FUNKCÍ

Ze sítě veřejných knihoven Libereckého kraje je jich 216 obsluhováno v rámci regionálních funkcí, jsou jim tedy poskytovány další služby, poradenství a metodická pomoc. Tato pomoc je poskytována knihovnami pověřenými regionálními funkcemi - Krajskou vědeckou knihovnou v Liberci a městskými knihovnami v České Lípě, Jablonci nad Nisou a Semilech. Konkrétní informace o regionálních funkcích je možné nalézt ve **Zprávě o výkonu regionálních funkcí v Libereckém kraji za rok 2019**.

KNIHOVNY V NOVÉM

ČESKOLIPSKO

V okresu Česká Lípa došlo k nejvýraznější změně v knihovně v Polevsku, kde došlo k celkové rekonstrukci prostor. K částečné modernizaci prostor došlo také v knihovnách Bezděz, Svojkov i Mařenice.

JABLONECKO

V okresu Jablonec nad Nisou byla dokončena rekonstrukce nové budovy pro knihovnu v Železném Brodě. K přestěhování došlo před koncem roku, knihovna se oficiálně otevřela v únoru 2020 a její nové prostory nabízí opravdu velký potenciál. Rekonstrukcí prošla i Obecní knihovna ve Frýdštejně.

Nová budova Městské knihovny Železný Brod

KNIHOVNY V NOVÉM 2

LIBERECKO

Na Liberecku došlo k dílčím úpravám interiéru v knihovnách Černousy, Jeřmanice, Bulovka a Frýdlant v Čechách. K zásadní změně došlo ve městě Hrádek nad Nisou, kde byla na podzim otevřena nově postavená knihovna. Knihovna sídlí v centru města na náměstí a její otevření zaznamenalo i pozitivní ohlas v médiích.

SEMILSKO

V okresu Semily prošla kompletní rekonstrukcí Městská knihovna Rovensko pod Troskami. Částečné změny zaznamenaly i knihovny v Benešově u Semil, Horní Branné, Roztokách u Jilemnice, Valteřicích a Slaném.

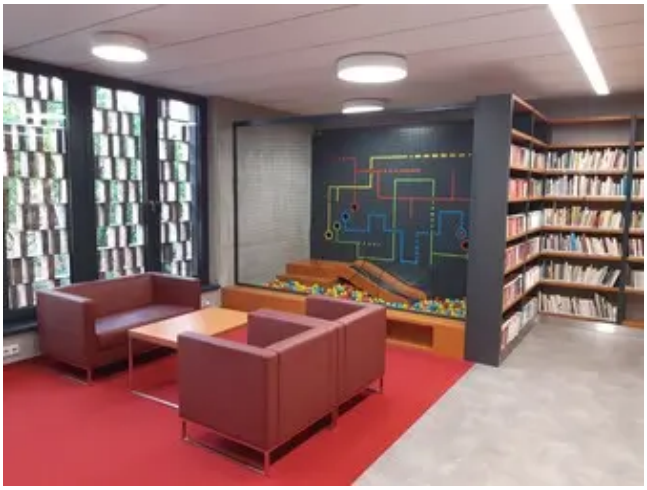

Interiér nové knihovny v Hrádku nad Nisou

SOUTĚŽ VESNICE ROKU LIBERECKÉHO KRAJE 2019

O OCENĚNÍ

Soutěž Vesnice roku v Programu obnovy venkova je každoročně vyhlašována již od roku 1995. Ke spoluvyhlašovatelům soutěže patří Svaz knihovníků a informačních pracovníků, členem krajské hodnotící komise je vždy zástupce SKIP Libereckého kraje. V rámci vyhodnocení soutěže je udělován jedné z obcí Diplom za moderní knihovnické a informační služby s finanční odměnou 20 000 Kč. Oceněnou knihovnu považujeme za Knihovnu Libereckého kraje roku, může by být nominována do soutěže Knihovna roku.

DIPLOM ZA MODERNÍ KNIHOVNICKÉ A INFORMAČNÍ SLUŽBY V ROCE 2019

Knihovnou, která obdržela Diplom za moderní knihovnické a informační služby v roce 2019, se stala **Místní knihovna ve Svijanech**. Svijanskou knihovnu můžeme bez nadsázky nazvat knihovnou komunitní. Je živým společenským centrem obce občanů všech věkových kategorií, pořádají se zde kulturní, vzdělávací a společenské akce.

Interiér knihovny ve Svijanech

KNIHOVNA ROKU A MĚSTSKÁ KNIHOVNA ROKU 2019

O OCENĚNÍ

Cenu Knihovna roku uděluje ministr kultury České republiky každoročně od roku 2003 k ohodnocení dlouhodobých zásluh o rozvoj knihovnictví v obcích nebo mimořádného přínosu k rozvoji veřejných knihovnických a informačních služeb. Do soutěže je každoročně nominována jedna knihovna z každého kraje, většinou v návaznosti na soutěž Vesnice roku Libereckého kraje.
Soutěž Městská knihovna roku vyhlašuje Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR již od roku 2010, cílem soutěže je ocenit nejlepší české knihovny, které jsou provozovány či zřizovány městy a motivovat je k rozšíření a zkvalitnění veřejných knihovnických a informačních služeb. Dříve byla nominace na ocenění spíše vlastní aktivitou každé knihovny, od roku 2020 je povinná jedna nominace z každého kraje.

NOMINACE NA CENU KNIHOVNA ROKU 2019 ZA LIBERECKÝ KRAJ

V roce 2019 byla na ocenění Knihovna roku 2019 za Liberecký kraj nominována **Místní knihovna ve Svijanech**, která obdržela v tomto roce i Diplom za moderní knihovnické a informační služby v rámci soutěže Vesnice roku Libereckého kraje. Svijanská knihovna získala v soutěži Knihovna roku zvláštní ocenění a diplom v kategorii „základní knihovna“.

NOMINACE NA CENU MĚSTSKÁ KNIHOVNA ROKU 2019

V roce 2019 ještě nebylo povinností každého kraje zasílat do soutěže nominaci, proto z Libereckého kraje žádná knihovna nominována nebyla. Vítěznou knihovnou v tomto roce se stala Městská knihovna v Písku.

KNIHOVNÍK/KNIHOVNICE LIBERECKÉHO KRAJE ROKU 2019

O OCENĚNÍ

Cenu Knihovník/Knihovnice Libereckého kraje uděluje od roku 2012 Regionální výbor SKIP Libereckého kraje nejlepším knihovníkům/knihovnicím, kteří působí v knihovnách Libereckého kraje. Cena je udělována knihovníkům, kteří v uplynulém období dosáhli výjimečných výsledků v knihovnách Libereckého kraje, realizovali zajímavou aktivitu nebo se trvale věnovali činnostem, které přispěly k rozvoji obce nebo knihovnictví samotného. Soutěž je vyhlašována dvou kategoriích – Knihovník/Knihovnice roku a Celoživotní přínos knihovnictví v Libereckém kraji.

OCENĚNÉ KNIHOVNICE ROKU 2019

Cenu Knihovnice roku 2019 v kategorii neprofesionálních knihoven obdržela **paní Marie Fabiánová z Obecní knihovny ve Skuhrově** za mimořádně úspěšné vedení této malé místní knihovny.
Cenu Knihovnice roku 2019 v kategorii profesionálních knihoven obdržela **paní Táňa Kuželková z Krajské vědecké knihovny v Liberci** za mimořádně úspěšnou organizaci každoroční dvoudenní konference „Současnost literatury pro děti a mládež“ a dalších projektů.
Cenu za celoživotní přínos knihovnictví v Libereckém kraji obdržela **paní Jitka Vanclová z Městské knihovny v Semilech** za mnohaletou úspěšnou práci v knihovnách Libereckého kraje.

Paní Marie Fabiánová

Paní Táňa Kuželková

Paní Jitka Vanclová

KNIHOVNÍ FONDY

Představené jsou pouze některé statistické ukazatele, kompletní přehled nabízí dokumenty **Výsledky činnosti knihoven Libereckého kraje** a **Plnění vybraných standardů veřejných knihovnických a informačních služeb v knihovnách Libereckého kraje** na stránce www.kvkli.cz/pro-knihovny/regionalni-funkce-v-libereckem-kraji. Všechny statistické ukazatele vychází ze zpracovaných dat Ročních výkazů o knihovnách za rok 2019.

Celkový součet knihovních fondů všech knihoven zaznamenal drobný pokles, který je v tomto případě pozitivní - dochází k potřebné aktualizaci knihovního fondu. Celkově však k velkým změnám v této oblasti nedochází, **V roce 2019 činil celkový součet 2 766 233 knižních jednotek.**

Přehled stavu knihovního fondu všech knihoven Libereckého kraje:

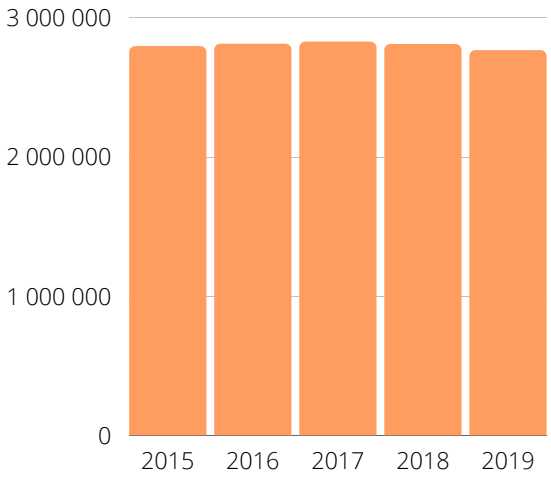

Přehled tematického rozdělení knihovního fondu všech knihoven Libereckého kraje:

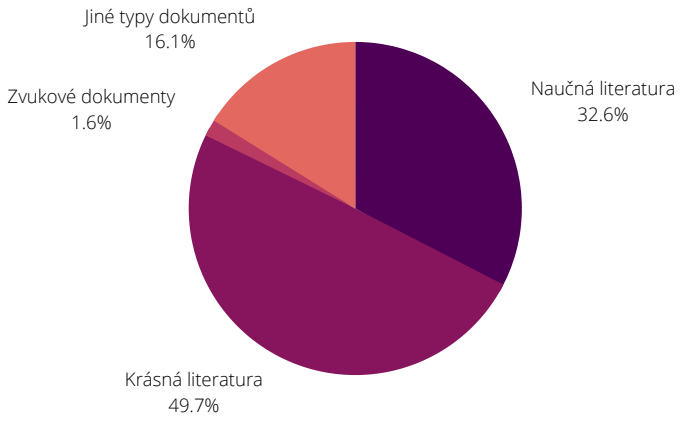

Náklady na nákup knihovního fondu, které by se podle standardu měly pohybovat v rozpětí 30-45 Kč na 1 obyvatele, splňuje v Libereckém kraji v roce 2019 20 % knihoven. Zejména na Semilsku je řada menších knihoven, které fond vůbec nenakupují, a jsou tak závislé na výměnných souborech Městské knihovny v Semilech.
Procento obnovy knihovního fondu novými přírůstky, které by podle standardu mělo být minimálně 7 %, splňuje v roce 2019 26 % knihoven.

UŽIVATELÉ KNIHOVEN

V počtu registrovaných uživatelů knihoven došlo v roce 2019 opět k drobnému poklesu, a to v rámci všech knihoven (nejmenší pokles v tomto ohledu zaznamenaly neprofesionální, tedy menší obecní knihovny, kdy celkový počet poklesl o pouhých 77 čtenářů). **Celkově bylo v roce 2019 v knihovnách Libereckého kraje registrováno 48 398 čtenářů.** Z celkového počtu čtenářů je jich 26 % ve věku do 15 let.

Přehled počtu registrovaných uživatelů všech knihoven Libereckého kraje:

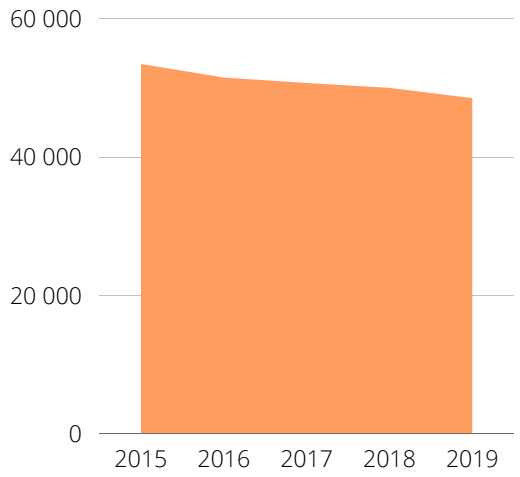

Pokles počtu čtenářů v knihovnách je dlouhodobým trendem, který se dá sledovat ve všech knihovnách nejen Libereckého kraje. Tento fakt sám o sobě nejlépe ilustruje nový obraz knihovny v moderní společnosti, kdy je chybné je vnímat pouze jako půjčovny knih (ani to neodpovídá realitě). Knihovny fungují jako vzdělávací a vzdělanost podporující instituce, jako přirozená centra komunit i jako správci kulturního a znalostního bohatství. O tyto tři pilíře se také opírá nová **Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2021-2027.**

NÁVŠTĚVNÍCI KNIHOVEN

Na celkovém počtu návštěvníků knihoven je patrný jasný vzestup, a to o více než 150 000 návštěv. **Celkově navštívilo v roce 2019 knihovny Libereckého kraje 1 647 626 osob.** Stoupá počet návštěvníků on-line služeb knihoven (velmi vysoký je zejména v Krajské vědecké knihovně v Liberci) oproti fyzickým návštěvám,

Přehled počtu návštěvníků v knihovnách Libereckého kraje (z toho počet fyzických návštěv):

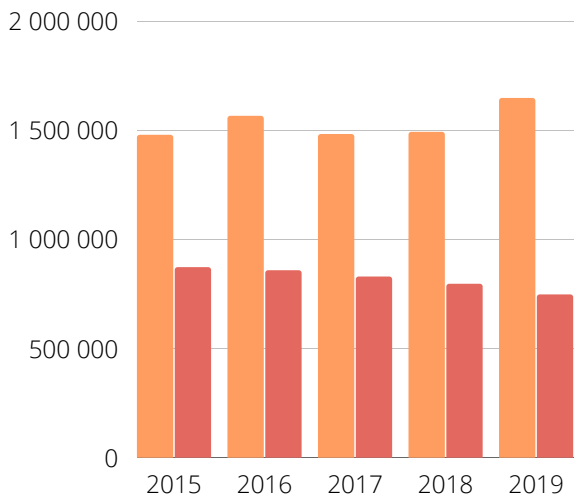

Trend růstu on-line služeb knihoven, který je z grafu jasně patrný, bude nejspíš znatelný i v následujících letech. Je ale také zřejmé, že se zatím více týká profesionalizovaných knihoven.

VÝPŮJČKY

Stejně jako u počtu registrovaných uživatelů, i v rámci celkového počtu výpůjček je možné sledovat stabilní pokles. Jedinou výjimkou je okres Semily, kdy je počet vyšší než v roce 2018 (velkou měrou se na tom podílí profesionální, tedy městské knihovny). **Celkově bylo v roce 2019 v knihovnách Libereckého kraje vypůjčeno 1 553 338 knižních jednotek.**

Přehled počtu výpůjček
všech knihoven Libereckého kraje:

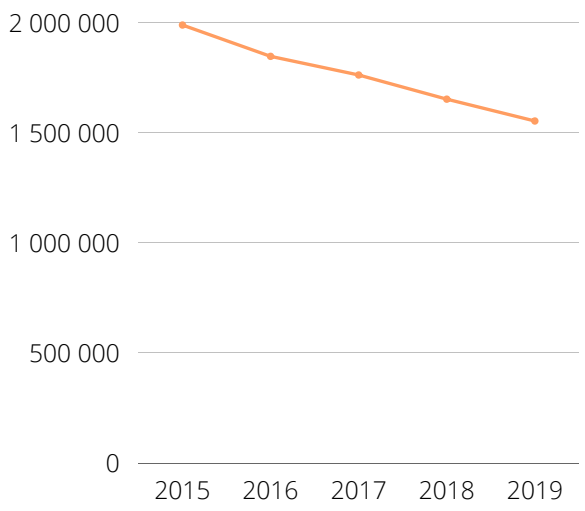

I tento fakt odpovídá transformaci knihoven v novější době, jak bylo již zmíněno v oddílu o Uživatelích knihoven. Knihovny nabízí mnohem více než jen půjčování knih - jsou přirozenými centry komunit, nabízí možnost vzdělávání i aktivního trávení volného času, poskytují rovný přístup k informacím i prostor pro diskuze a setkávání. O všechna tato fakta se opírá **Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2021-2027.**

AKCE V KNIHOVNÁCH

V souvislosti s poklesem využívání tradičních výpůjčních služeb knihoven je zřejmé, že se náplň činnosti knihoven posouvá více ke službám komunitním - jako míst setkávání a pořádání kulturních a vzdělávacích akcí. **V roce 2019 proběhlo v knihovnách Libereckého kraje 4 106 akcí.** Zajímavým trendem posledních let je, že dochází k postupnému vyrovnání počtu kulturních a vzdělávacích akcí (viz graf níže).

Přehled počtu kulturních a vzdělávacích akcí
v knihovnách Libereckého kraje:

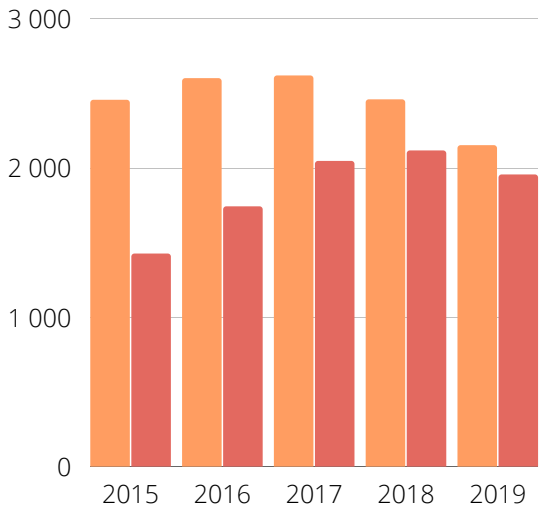

V roce 2019 se poprvé kromě akcí pořádaných přímo knihovnou objevil ve statistickém vykazování i další ukazatel - počet akcí, které knihovna přímo nepořádá, ale konají se v jejích prostorách a za její asistence. Důvodem zavedení byl fakt, že mnoho knihoven poskytuje své prostory pro akce jiných organizací, a často se i spolupodílí na jejich organizaci, ale přitom je nemůže uvést jako své akce. Těchto akcí se v knihovnách Libereckého kraje konalo 226.

ZÁVĚR

SÍŤ KNIHOVEN

V Libereckém kraji se nachází rozsáhlá síť knihoven čítající 202 knihoven a 34 poboček. Počet knihoven zůstává neměnný od roku 2018. Z tohoto počtu je 216 knihoven obsluhováno v rámci regionálních funkcí, jsou jim tedy poskytovány služby Krajskou vědeckou knihovnou v Liberci a městskými knihovnami v České Lípě, Jablonci nad Nisou a Semilech.
Mezi výrazné rekonstrukce roku 2019 v knihovnách je možné zařadit knihovny v Polevsku na Českolipsku a Rovensku pod Troskami na Semilsku. Velkým úspěchem je také dokončení novostaveb knihoven v Hrádku nad Nisou na Lioberecku a v Železném Brodu na Jablonecku.

KNIHOVNICKÉ DĚNÍ V ROCE 2019

V roce 2019 bylo rozdáno mnoho různých knihovnických ocenění. Diplom za moderní knihovnické a informační služby v rámci soutěže Vesnice roku Libereckého kraje obdržela Místní knihovna ve Svijanech, která byla také nominována za Liberecký kraj do soutěže Knihovna roku 2019. V této prestižní soutěži získala svijanská knihovna zvláštní ocenění a diplom v kategorii "základní knihovna". V tomto roce se také rozdávaly ceny Knihovník /Knihovnice Libereckého kraje, které obdržely paní Marie Fabiánová z Obecní knihovny ve Skuhrově, paní Táňa Kuželková z Krajské vědecké knihovny v Liberci a paní Jitka Vanclová z Městské knihovny v Semilech.

STATISTICKÉ VÝSLEDKY KNIHOVEN

Z hodnocení vybraných výsledků činnosti knihoven Libereckého kraje vyplynulo mnoho skutečností, a dají se z něj odvodit i různé trendy vývoje. Stav knihovního fondu je setrvalý, ukazuje na jeho dobrou aktualizaci, nicméně stále velké množství knihoven v Libereckém kraji nedosahuje standardu pro jeho nákup. Setrvalý pokles čtenářů i výpůjček je dlouhodobým trendem, který poukazuje na transformaci knihoven v rámci společnosti - nejen jako půjčovny knih, ale také jako aktivní centra komunit. Tento trend bude nejlépe znatelný na postupném růstu počtu kulturních, vzdělávacích a jiných komunitních akcí a jejich návštěvníků.

ROČENKA KNIHOVEN LIBERECKÉHO KRAJE 2019

Pro vnitřní potřebu knihoven a jejich zřizovatelů v Libereckém kraji. Zpracováno na základě statistických výkazů knihoven Libereckého kraje.

Vydala:
Krajská vědecká knihovna v Liberci, příspěvková organizace
Rumjancevova 1362/1, 460 01 Liberec I – Staré Město
www.kvkli.cz
Zpracovala: Michaela Staňková, stankova@kvkli.cz
Vydáno: únor 2021
Vydáváno elektronicky